

Pierwsze stwierdzenie *Polistichus connexus*
(GEOFFROY, 1785) (Coleoptera, Carabidae)
na Nizinie Mazowieckiej

First record of *Polistichus connexus* (GEOFFROY, 1785)
(Coleoptera, Carabidae) from the Mazovian Lowland

Adam WOŹNIAK

ul. Okińskiego 10 m. 48, 02-115, Warszawa, e-mail: isotomus@tlen.pl

ABSTRACT: One specimen of *Polistichus connexus* was lured to light in Warsaw on the Rakowiec housing estate on the night of 9/10 August 2014. This is the first record from the Mazovian Lowland and one of the northernmost locations of this rare species in Poland in the last 120 years.

KEY WORDS: *Polistichus connexus*, Coleoptera, Carabidae, first record, Mazovian Lowland.

Wstęp

Polistichus connexus (GEOFFROY, 1785) jest gatunkiem śródziemnomorsko-ałtajskim z izolowanymi stanowiskami w Europie Środkowej. W Polsce należy on do chrząszczy rzadko spotykanych, a jego stanowiska zlokalizowane są na południu kraju: Na Pomorzu, w Beskidzie Wschodnim, Górnym Śląsku (PAWŁOWSKI 2004). W ostatnich latach podano je także z Dolnego Śląska (MAZUR i SIENKIEWICZ 2010) i Częstochowy (KŁASIŃSKI 2013). W Polskiej czerwonej księdze zwierząt posiada kategorię EN – zagrożony wyginięciem (PAWŁOWSKI 2004).

Teren, metody i materiał

Nocą z 9 na 10 sierpnia 2014 roku w Warszawie, w dzielnicy Ochota, na osiedlu Rakowiec, na terenie ogródków działkowych ROD „Leśnicy”

(UTM: DC98), podczas VII. Warszawskiego Entomologicznego Spotkania Terenowego (WEST) został przywabiony do światła 1 ex. *P. connexus* (leg. A. WOŹNIAK, det. R. CELADYN). Osobnik przyfrunął i usiadł na płóciennym ekranie o wymiarach 155 x 155 cm oświetlonym dwoma lampami rtęciowymi Classic Spectrum LRF o mocy 400 W każda.

Okaz dowodowy znajduje się w kolekcji autora.

Po oznaczeniu chrząszcza, w sierpniu i wrześniu 2014 roku zorganizowano jeszcze 9 nocnych wabień na światło ze szczególnym nastawieniem na obserwację tego gatunku – niestety, bez efektu. W kolejnych dwóch latach, w okresie od lipca do października, na terenie ROD „Leśnicy” wabiono owady do światła ponad 40-krotnie, jednak ani razu nie odnotowano ponownej obecności *P. connexus*.

Dyskusja

Jest to pierwsze stwierdzenie *P. connexus* na Nizinie Mazowieckiej i zarazem najdalej wysunięta na północ lokalizacja, w której ten gatunek został wykazany po 120 latach. Wcześniej był podawany z Malborka (BERCIO i FOLWARCZNY 1979) na podstawie 8 exx. odnotowanych w końcu

XIX wieku. Pomimo, że sami autorzy odnosili się z rezerwą do tych danych, to PAWŁOWSKI (2004) akceptuje tę lokalizację tłumacząc obecność w tamtym rejonie *P. connexus* skutkiem powodzi, gdyż tego typu obserwacje znane są z północnych Niemiec.

Według danych literaturowych (PAWŁOWSKI 2004) *P. connexus* należy do gatunków kserotermofilnych i halofilnych. Ponieważ na terenie, na którym ten gatunek został stwierdzony, a także w najbliższych okolicach, brak jest charakterystycznych i właściwych dla niego biotopów, przy braku stwierdzenia kolejnych osobników, obecność *P. connexus* może dziwić i zastanawiać. Tak niewielki owad mógł przedostać się na teren Warszawy różnymi sposobami. Nie da się wykluczyć, że silne burze z porywistymi wiatrami przechodzące nad Polską w lipcu 2014 roku przyczyniły się do jego migracji. Teren ROD „Leśnicy” jest intensywnie użytkowany przez działkowców, którzy zwożą tu ziemię i roślinność z różnych, czasem odległych lokalizacji, tak więc istnieje możliwość, że ten chrząszcz został przypadkowo zawleczony. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie ogródków działkowych, od strony południowej, za ulicą Drygały (będącą w istocie wąską ścieżką między płotem działek a nasypem kolejowym) znajduje się linia kolejowa prowadząca na południe do Radomia. Torowisko położone jest w odległości około 100 metrów w linii prostej od miejsca ustawienia pułapki świetlej. Opcjonalnie ten szlak komunikacyjny może odgrywać pewną rolę w przemieszczaniu się różnych gatunków – w tym być może i *P. connexus*.

Podsumowanie

Biorąc powyższe pod uwagę, stwierdzenie że odkryto nowe stanowisko *P. connexus* – rozumiane jako miejsce bytowania i rozwoju trwałej populacji – wydaje się przedwczesne i nieuprawnione. Dlatego potrzebne są dalsze badania w Warszawie i w jej okolicach, prowadzone w celu lepszego poznania rozmieszczenia, preferencji siedliskowych i biologii tego ciekawego gatunku.

Podziękowania

Autor dziękuje Panom Rafałowi CELADYNOWI i Mieczysławowi STACHOWIAKOWI oraz Pani Elżbiecie WANAT za pomoc przy pisaniu niniejszej pracy.

SUMMARY

One specimen of *Polistichus connexus* (GEOFFROY, 1785) was lured to light in Warsaw on the Rakowiec housing estate on the night of 9/10 August 2014. This is the first record from the Mazovian Lowland and one of the northernmost locations of this rare species in Poland in the last 120 years. It was the sole record in the last three years of observations. In the area of research, there are no biotopes typical of *P. connexus*; Accordingly, the new record cannot be considered as a new locality of this species.

PIŚMIENNICTWO

- BERCIO H., FOLWARCZNY B. 1979: Verzeichnis der Käfer Preußens. Gedruckt im Rahmen der Veröffentlichungen des Vereins für Naturkunde in Osthessen. Verlag Parzeller & Co. 369 ss.
- KLASIŃSKI J. 2013: Chrząszcze (Coleoptera) parku miejskiego w Częstochowie-Dźbowie. Biuletyn Częstochowskiego Koła Entomologicznego. Częstochowa, **11** (1): 20-22.
- MAZUR M., SIENKIWICZ P. 2010: Nowe stanowisko *Polistichus connexus* (GEOFFROY, 1785) (Coleoptera: Carabidae) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne **29** (1): 57-58.
- PAWŁOWSKI J. 2004: *Polistichus convexus* (GEOFFROY, 1785) (ss. 98-99). [W:] Z. GŁOWACIŃSKI, J. NOWACKI [red.]: Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce. PAN IOP Kraków, AR Poznań. 447 ss.